

EGEMEN QAZAQSTAN

Мемлекетшілдік мінбері

№59 (30538) 30 НАУРЫЗ, БЕЙСЕНБІ 2023 ЖЫЛ

www.egemen.kz E-mail: info@egemen.kz FACEBOOK.COM/EGEMENKZ TWITTER.COM/EGEMENKZ

Өркендеу жолындағы өзгерістер жалғасады

Президент VIII сайланған Парламенттің I сессиясының ашылуына қатысты

Мемлекет басшысы бірінші сессиясын ашық деп жариялаған соң, сайлауда жеңіске жетіп, депутат мандатына ие болған азаматтардың қызметіне табыс тіледі.

Абай АСАНКЕЛДІҰЛЫ, «Egemen Qazaqstan»

Азаматтық қоғам нығайып келеді

Мемлекет басшысы бір жылдың ішінде еліміздің қоғамдық-саяси өмірінде болған негізгі өзгерістерге тоқталып, жүзеге асырылған реформалар «Күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет» қағидасына негізделгенін атап өтті.

«Бұл қағида – мемлекетіміздің басты тірегі. Референдумнан кейін Конституцияның жаңа талаптарына сай билік тармақтарын түгел жаңғыртуға кірістік. Халықтың да көптен күткені осы еді. Конституциялық өзгерістерге сәйкес Президент сайлауы, Сенат, Мәжіліс және мәслихаттар сайлауы өтті. Референдумды қосқанда бір жылға жуық уақыттың ішінде өте маңызды 5 саяси науқан өткізілді. Оның бәрі аса күрделі кезеңге тұспа-тұс келді. Қаншалықты күрделі болса да, біз еліміз үшін өте қажет жолды қысқа мерзім ішінде жүріп өттік. Қазақстанның жаңарып, жаңғыра бастағанына жұрттың көзі жетті.

Кешегі сайлауда партиялармен қатар көптеген азаматымыз бірмандатты округтен өзін-өзі ұсынды. Осылайша, халқымыз маңызды өзгеріске өз үлесін қосуға дайын екенін дәлелдеді. Елімізде жаңа азаматтық, саяси мәдениет қалыптасып жатыр. Мен сайлауға белсене қатысқан барша азаматқа алғыс айтамын. Бұл науқан, шын мәнінде, бұрынғыдан ерекше, өзгеше болды.

Сайлау науқаны шынайы бәсеке жағдайында, ашық өтті. Үгіт-насихат кезеңін және дауыс беру барысын ақпарат құралдары

Суретті түсіріп: А.ИГИСНІКЕВ, Е.МІХАЕВ

жан-жақты көрсетті. Партияларға, үміткерлерге бірдей мүмкіндік берілді. Мұны отандық және шетелдік байқаушылар да айтты. Қандай да бір саяси ұйымға артықшылық берілген жоқ. Президент ешбір партияның мүшесі емес. Облыс әкімдері партия бөлімшелеріне жетекшілік етпейді. Жоғары лауазымды қызметкерлер партия тізімінде болған жоқ. Яғни барлық партия сайлауға бірдей жағдайда қатысты.

Сайлаушылар да, үміткерлер де айрықша белсенді болды. Саяси партиялар әр аймақта ел назарына өзін аудару үшін тартысқа түсті. Бірнеше рет тікелей эфирде партиялар арасында қызу және тиімді пікірталас болды. Бұл – демократиялық қоғам үшін қалыпты үрдіс. Мұның бәрі Қазақстанда ашық азаматтық қоғамның нығайып келе жатқанын көрсетті. Сайлау науқаны кезінде көптеген орынды сын, байыпты ұсыныс айтылды. Біз айтылған салмақты ұсыныстарды міндетті түрде зерделейміз», деді Қ.Тоқаев.

Мемлекет басшысы сайлауда бәсеке жоғары болғанына тоқталды. Оның қорытындысы еліміздің нағыз көппартиялы мемлекетке айналу жолында маңызды қадам жасағанын атап өтті. Президенттің пайымдауынша, Мәжіліске көзқарасы әртүрлі саяси ұстанымдағы күштер келді. Мәселен, алғаш рет ұзақ жыл бойы оппозицияда болған партия Парламентке өтті. Мұның бәріне ауқымды саяси реформаның арқасында қол жетті.

«Партияларды тіркеу мәселесін реттейтін заңнаманың өзгеруі де бұған септігін тигізді. Енді партиялар еліміздің болашағына зор ықпал ететін саяси үдерістің басы-қасында жүретін болады. Мәжіліске бірмандатты округтен де депутаттар сайланды. Яғни Парламентке түрлі әлеуметтік топтан шыққан өкілдердің келуіне жол ашылды. Сондай-ақ ұзақ жылдан бері алғаш рет өзін-өзі ұсынған үміткерлер депутат атанды. Бірқатар азамат партия атынан шыққан үміткерлерді тартысты

бәсекеде жеңіп шықты. Осылайша, елімізде демократия дәстүрі жаңа деңгейге көтеріліп, нығая түсті. Саяси күштердің бәріне бірдей мүмкіндік берілетініне азаматтардың сенімі артты.

Еліміздің жастары әрдайым менің айрықша назарымда екені баршаға мәлім. Мен билікке ойы озық, білімді жастар келуі керек деп үнемі айтамын. Өскеден ұрпақты ел ісіне баулу – өте маңызды мәселе. Олар қоғамға жаңа құндылықтар әкелуге тиіс. Сайлау кезінде жас кандидаттар бірігіп, өз тобын құрғаны белгілі. Осы одақтың белсенді мүшелері Парламентке және мәслихаттарға өтті. Осылайша, өкілді билік тармағына саясаткерлердің жаңа буыны келіп жатыр. Жастар мұны елімізді дамытуға берілген бірегей мүмкіндік деп бағалауы қажет», деді Президент.

Ел мүддесі үшін ҚЫЗМЕТ

Осы орайда, әйелдердің және ерекше қажеттілігі бар жандардың

Мәжіліске өтуіне жағдай жасалғанын атап өткен жөн. Осындай квотаның нәтижесінде биыл тұңғыш рет Парламентке мүмкіндігі шектеулі алты адам депутаттық мандат иеленді. Мемлекет басшысы саяси науқан қоғамдағы әрбір азамат Парламентке мүше бола алатынын және «әлеуметтік лифт» жұмыс істейтінін айқын аңғартқанына назар аударды.

«Бұл сайлау үміткерлерге қойылатын талап өзгергенін көрсетті. Қазір тұрғындармен тығыз қарым-қатынас орнату өте маңызды. Мұны дұрыс түсініп, елмен етене араласа білген үміткерлер халық сайлаған оқил атаиды. Сайлаушылар өзінің мұн-мұқтажын білетін және мүддесін қорғай алатын азаматтарға дауыс берді. Ақпараттық технология дамыған қазіргі заманда халық бәрін жіті бақылап отыр. Осы ретте депутаттардың ел алдындағы жауапкершілігі артқанын атап өткен жөн. Сондықтан осы ғимаратта отырған депутаттар 5 жыл бойы саналы, парасатты түрде белсенді жұмыс істейді деп сенемін. Себебі ел мүддесі үшін қызмет ету қажет. Бұл – Мемлекеттік биліктің бірден-бір бастауы – халық» деген қағиданың тағы бір көрінісі.

Осы науқанға өте көп адам қатысты. Бұл – қалыпты үрдіс. Олардың арасында мақсаты, ұстанымы әртүрлі жандар бар. Қазір елдің көзі ашық, көкірегі ояу, саяси сауаты жоғары. Кез келген сайлауда жеңіске жету үшін жылдар бойы қажырлы еңбек ету қажет. Халықтың және тарихтың алдындағы жауапкершілікті сезіну керек. Біз сөзбен айтсақ, ұзақмерзімді, жүйелі стратегияның арқасында ғана жеңіске жетуге болады. Қажетті дауыс жинай алмаған үміткерлер үшін де бұл – үлкен тәжірибе және жаңа мүмкіндік. Баршаның да Қазақстан мүддесі үшін жұмылып жұмыс істеуге шақырамын.

Небәрі бір жылда мұндай ауқымды жұмысты іске асыру

– нағыз жасампаз жұрттың ғана қолынан келетін шаруа. Біз Отанымызды өркендету жолында зор бетбұрыс жасап, жаңа дәуірге қадам бастық. Бірақ өзгерістер мұнымен бітпейді. Бұл – ұзақ жолдың басы ғана. Реформалар жалғаса береді, саяси құрылымды жетілдіру қажет. Бұл – аса маңызды жұмыс», деді Қ.Тоқаев.

Сондай-ақ Мемлекет басшысы биыл алғаш рет аудан және облыстық маңызы бар қала әкімдерін тікелей сайлау өтетінін мәлімдеді. Бастапқыда осындай 45 елді мекеннің басшысы анықталмақ. Содан кейін еліміздегі барлық аудан әкімдері сайланады. Осылайша, биліктің барлық институты жаңарып, тың қарқынмен жұмыс істей бастайды. Президент Қ.Тоқаев саяси үдерісті демократияландырып, азаматтардың мемлекетті басқару ісіне қатысу мүмкіндігін кеңейте беруге уәде етіп отыр. Осы орайда, ол мына маңызды нәрсеге назар аударды. Қазақстан – осы геосаяси аймақта түбегейлі реформа жүргізіп жатқан бірден-бір ел. Кейбір адамдар, солардың ішінде саясаткерлер де бар, осындай реформалар Қазақстанға қауіп төндіруі мүмкін деп айтатынын жеткізген Қ.Тоқаев өзгерістердің бәрі ел болашағы үшін ауадай қажет екеніне тоқталды.

«Алған бетімізден қайтуға болмайды. Керісінше, заң үстемдігі, халық бірлігі, әлеуметтік әділдік және ішкі саяси тұрақтылық секілді іргелі құндылықтарға баса мән бере отырып, реформалар жолымен алға қарай нық қадам басуымыз керек. Алдымызда айрықша маңызды міндеттер тұр. Біз жан-жақты жаңғырту жұмысын күшейтуіміз қажет. Сондай-ақ әлеуметтік-экономикалық даму барысына тың серпін беругіміз керек. Еліміз ұзақ уақыт бойы қолайлы сыртқы ахуалға арқа сүйен келді. Неше түрлі тұжырымдамаларға, бағдарламаларға сенді.

(Соңы 2,3-беттерде)

РЕСМИ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАРЛЫҒЫ

Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы

Қазақстан Республикасы Конституциясының 70-бабының 1-тармағына, «Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 4-бабына сәйкес жаңадан сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің алдында Қазақстан Республикасы Үкіметінің өкілеттігін доғаруына байланысты ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің жаңа құрамы бекітілгенге дейін Қазақстан Республикасының Үкіметі өз міндеттерін атқаратын болсын.
2. Осы Жарлық қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті
Қ.ТОҚАЕВ

Астана, Ақорда, 2023 жылғы 29 наурыз
№ 158

ӘДІЛЕТТІ ҚАЗАҚСТАН

Игерілмеген жер – ел игілігіне

Заңсыз берілген жер телімдері мен заңға қайшы салынған құрылыс нысандарының айналасында даулы мәселе аз емес. Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың: «Жер қойнауы – ұлттың байлығы. Оны пайдалануға беруді оңаша кабинеттерде «бармақ басты, көз қыстымен» шешу заңсыз деп табылуға тиіс» деген пәрменінен кейін әр өңірде мұндай шикіліктердің шеті шығып, тиісті шаралар қабылдануда.

Арман ОКТЯБРЬ,
«Egemen Qazaqstan»

Естеріңізде болса, Мемлекет басшысы өткен жылы 1 қыркүйектегі «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам»

Жолдауында да осы мәселені өткір көтерген еді. «Игерілмей жатқан немесе заңсыз берілген жер көлемі 10 миллион гектарға жуықтайды. Үкімет пен әкімдіктер келесі жылдың соңына дейін осы жерлерге қатысты нақты шешім қабылдауға тиіс. Қазір жер мәселесін

тексеруге жарияланған мораторий де күшін жойды», деген Президент бұл қадам жұмысқа оң ықпалын тигізетінін де айтқан еді.

Заңсыз жер телімдерін мемлекет меншігіне қайтару – соңғы уақытта жүйелі жүзеге аса бастаған шаруаның бірі. Күні кеше Алматыда әскери прокурорлар құны 6 млрд теңгеден асатын бұрынғы әскери госпитальдің жер учаскесі мемлекетке қайтарылғанын мәлімдеді. Бұл туралы құрылымның баспасөз қызметі хабарлады.

(Соңы 6-бетте)

ТОЛҒАНДЫРАП ТАҚЫРЫП

Балалар қауіпсіздігі бейнебақылаумен шектеле ме?

«Бала – бауыр етің» дейді халық накылы. Алайда соңғы жылдары тіптен жиілеткен бала тағдырына қатысты жантүршігерлік оқиғалар қоғамның бұл мәселеге сергек қарауын талап етіп отыр.

Эльвира СЕРІКҚЫЗЫ,
«Egemen Qazaqstan»

Табиғи апаттар былай тұрсын, суға батып кеткен, өртенген үйде қалған, қолқ апатына, әлімжеттікке ұшыраған, ата-анасының қолынан зардап шеккен балалар

қорғансыздықтан осындай күйге түсіп отыр-ау деген ойға қаласын.

Қазіргі кезде сарапшылар жағдайдың былайша ұшығып кетуін, қатаң бақылаудың жоқтығымен түсіндіреді. Жақында Петропавлдағы №4 мектепте орын алған төтенше жағдай жоғары сынып

оқушысының мектепке балта мен пышақ әкеліп, сыныптастарына шабуыл жасағанын мектептегі бақылаудың жоқтығы, әлде тәрбиенің осалдығы дейміз бе?

Жыл басындағы деректерге сүйенсек, елімізде кәмелетке толмағандарға қатысты 200-ден астам қылмыстық құқық бұзушылық тіркеліп, салыстырмалы кезеңге қарағанда 32 пайызға артық екенін көрсетіп отыр.

(Соңы 14-бетте)

